

6049299-1

①



חוק התכנון והבניה התשכ"ה - 1965

מרחב תכנון ערבה תיכונה

תכנית מס' 302/02/30

(שינוי לתוכנית מס' 177/02/30)

שמורת טבע רכס מנוחה (הרחבת עשור)

הוראות התכנית

מינהל התכנון - מחוז דרום
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה - 1965
302/02/30
אישור תכנית מס' 302/02/30
התכנית מאושרת מכוח סעיף 108 (ג) לחוק
511/27
ביום _____
התכנית לא נקבעה טענה אישור שר
התכנית נקבעה טענה אישור שר
מנהל מינהל התכנון
ד"ר הועדה המחוזית

4/04/2013

עדכון 19.11.2014

עדכון 19 ביוני 2015

עדכון 11 באפריל 2022

עדכון 25 בפברואר 2024

שמורת טבע רכס מנוחה – (הרחבת עשוי)

דברי הסבר והנמקה:

מיקום וגבולות: השטח המוצע להרחבה לשמורת עשוי (חלק ב') כולל את כל רכס מנוחה ואת צוקי פארן. נ"צ מרכזי 205000/470000.
כמו כן הוא כולל קטע (חלק א') שהנ"צ המרכזי שלו הוא 199000/474000. קטע זה משלים את שמורת עשוי בקטע שבין נחל חדוד ונחל יחס.

שטחים:

חלק א' - 11,301.62 דונם (יעוד: שמורת טבע)
חלק ב' - 94,216.43 דונם (יעוד: שמורת טבע)
חלק ג' - 4,612.85 דונם (יעוד: לחקלאות)

סה"כ: 110,130.9 דונם

תיאור השמורה המוצעת וייחודה:

רכס מנוחה הוא יחידה טופוגרפית ברורה ומוגדרת, המוגבלת על ידי נחל פארן מצפון מערב, ועל ידי נחל דממה מדרום מזרח. הרכס כולל את הר עשת ממזרח, את כפת חמדה והר חמדה בדרומו ואת כפת פארן בצפנו. הגוש נקטע לרוחבו על ידי נחל אוביל, נחל ציחור ונחל עשת. גובה הגוש כ-350 מ' מעל פני הים ושיאו בהר חמדה, 409 מ' מעל פני הים.

רכס מנוחה מיצג, מבחינה גיאולוגית, את כל החתך המוכר בנגב, בעובי מצטבר של 1,150 מ'. בבסיס מופיעה תצורת חתירה, כנראה מגיל קרטיקון תחתון ובגג החתך - תצורות פליסטוקניות כנראה, ותצורות רצנטיות (סקל 1986). תצורת ציחור ותצורת מנוחה הנחשפות ברכס הן בעלות הופעה ויזופוסית, המפותחת ביותר בנגב, אחרות, כונצורת משש, הן בעלות עובי מרשים. באזור יש גם מחשופים יחודיים לאזור זה כתצורת קציעות, מן האיאוקן העליון.

המאפיינים הסטרוקטורליים המצויים ברכס מנוחה הם שבר הפארן, שבר עשת ושברי משור וחרוט. ברכס מערכת מבנים גיאולוגיים הכוללת את אנטיקלינת הפארן, סינקלינת הפארן ואנטיקלינת וסינקלינת עשת. ניכרת בשטח תופעת חמינרליזציה ההידרו-תרמלית שהשקיעה בצר ברזל בקו הפארן, בקו עשת ובשברים סמוכים. יש בו שפע של מיקרו פאונה ומגוה פאונה מאובנות, רבות ערך להבנת ההיסטוריה הגיאולוגית של הנגב (סקל 1986), המסתמך על עבודה לתואר מוסמך בגיאולוגיה, סקל 1968).

נוף קמר עשת הוא שבור וחד. במקומות שבהם מתרוממים דרגשי גיר קשים נוצרו רכסי כרבולת. בסקר נוף של שבר הפארן, הכולל גם את קמר עשת (כהנא 1985) תוארו אתרים רבים בתחום המוצע כשמורה, בעלי ענין גיאולוגי רב וערך אסתטי גבוה. גם סקל (1986) מציין את הגיוון הנופי של השטח הכולל אזור טרשי הררי, מצוקים, מעין מכתשים, עמקים רחבים וואדיות, שנוצרו בגלל המבנה הגיאולוגי של האזור ותנאי האקלים והסחיפה בו.

השמורה מהווה מקום מפגש לחברות צומח של הר הנגב ושל סיני. הכיסוי הצמחי דל והוא מוגבל לערוצים כמעט בלבד. הצמח האופייני הוא שטה סלילנית. בשמורה בעלי חיים גדולים רבים כצבוע, זאב, שועל מצוי וצבי הנגב. בקרבת מקום נמצא לפני זמן קצר פרט בודד של צבי השיטים שהוא תת מין של הצבי הישראלי. במצוקי חשמורה מקננים דורסים אשר ביניהם ראוי לציון קינון של האוח המדברי. רכס מנוחה מהווה מוזיאון טבעי של כל ההיסטוריה הגיאולוגית בנגב. מן המבנה הגיאולוגי נגזרים נופים יחודיים, חלקם בעלי ערך אסתטי גבוה. מסיבות אלה מומלץ להכריז עליו כשמורת טבע.

מקורות מצוטטים

כהנא, ת. 1985. סקר הפארן. החברה להגנת הטבע, תל אביב. עמ' 123.
סקל, ע. 1967. הגיאולוגיה של רכס מנוחה. עבודת גמר. האוניברסיטה העברית, ירושלים.
סקל, ע. 1986. הצעה להכרזת רכס מנוחה כשמורת טבע. מכתב לש. שפירא, מנהל מחוז הדרום ברשה"ט.
2 עמ' ומפה.

1. **המקום:** מחוז: הדרום
נפה: באר-שבע
מרחצ: זכנן מקומי: ערבה וניכונה
מועצה אזורית: ערבה תיכונה
מיקום: הרחבת שמורת טבע מוכרזת עשור לאזור רכס מנחת וצוקי פארן, ובקטע שבין נחל חדוד ונחל יחס. בין הכבישים 90 ממזרח, 40 במערב, וצומת איחור בדרום.
2. **גושים וחלקות:**
גוש: 39081 חלקי חלקה: 1.
גוש: 39082 חלקי חלקות: 1,2.
גוש: 39083 חלקי חלקה: 1.
גוש: 39084 חלקי חלקה: 1.
גוש: 39092 חלקי חלקות: 1-4.
3. **שם התוכנית:** תוכנית זו תקרא תוכנית מתאר מקומית מס' 302/02/30 שמורת הטבע רכס מנחה (הרחבת עשור).
4. **הגבולות:** גבול התכנית מסומן בקו כחול, על-גבי התשריט המצורף, המהווה חלק בלתי נפרד
5. **שטחים:**
חלק א' - 11,301.62 דונם (יעוד: שמורת טבע)
חלק ב' - 94,216.43 דונם (יעוד: שמורת טבע)
חלק ג' - 4,612.85 דונם (יעוד: לחקלאות).
סה"כ: 110,130.9 דונם
6. **בעל הקרקע:** התכנית כוללת מקרקעין בבעלות מדינה
7. **מגיש התכנית:**
הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, רח' עם ועולמו 3, ירושלים טל': 02-5005444 פקס': 02-5006218.
8. **עורך התכנית:** רותי נשיץ, הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים (להלן "רשות הטבע והגנים").
9. **באור סימני המקרא:** כמתואר וכמסומן בתשריט.
10. **יחס לתכניות אחרות:** בהתאם לתכנית מס' 177/02/10 שמורת טבע עשור המוכרזת, לפי תמ"מ 14/4 ובהתאם לתמ"מ 14/4 (שינוי 39).
11. **מסמכי התכנית:** תכנית זו כוללת 4 עמודי הוראות בכתב (להלן הוראות התכנית), גליון אחד של התשריט, ערוך בקנה מידה 1:20,000 (להלן התשריט), כל מסמכי התכנית מהווים חלק בלתי נפרד מהתכנית. במקרה של סתירה בין ההוראות לתשריט, יגברו ההוראות על התשריט.

12. מטרת התכנית:

- 12.1. ליעד השטח לשמורת טבע לפי חוק "גניט לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה התשנ"ח 1998" ולפי חוק "התכנון והבניה התשכ"ה 1965".
- 12.2. לשמור על החי, הצומח והדומם במצבם הטבעי.
- 12.3. לשנות ייעוד שטח מיער טבעי לשימור, אזור כרייה וחציבה ושטחים פתוחים בתממ 14/4 לייעוד שמורת טבע.
- 12.4. לשנות יעוד משמורת טבע לחקלאות (לפי תוכנית מס' 177/02/10)

13. תכליות ושימושים מותרים בתחום התוכנית:

- 13.1. **תאי שטח א' ו ב'** מיועדים לשמורת טבע - לשימור במצבם הטבעי ולאפשר לציבור סיור ותיור בשטח. יותרו: הכשרת מסלולי טיול בליווי שילוט הסברה.
- 13.2. בתחום התכנית ניתן לקבוע בתכנית מפורטת אחרת שטחים שבהם יותרו שימוש או פעולה מן המפורטים להלן, ובלבד שהועדה המחוזית, בבואה לאשר את התכנית המפורטת לאחר התייעצות עם מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע, ורשות הטבע והגנים, ראתה שתנאי התכנית המפורטת אינם פוגעים באופיו של תחום התכנית הזו, כשמורת טבע. ואלה השימושים והפעולות:
 - 13.2.1. קידוחי נפט.
 - 13.2.2. מתקן לאגירת נפט.
 - 13.2.3. דרכים.
 - 13.2.4. כל פיתוח שיעשה בתחום השמורה מחייב תאום עם רשות הטבע והגנים. מתקנים וקווי תשתיות קיימים בתחום התוכנית, יתוחזקו ויטופלו על ידי הגורמים המוסמכים לכך על פי חוק, בתאום עם רשות הטבע והגנים.
 - 13.2.5. חיפוש וכריית מחצבים.
 - 13.2.6. מבנים לצורכי תיירות קייט ונופש.

13.3 תא שטח ג מיועד לחקלאות. השימושים המותרים בו יהיו גידולי שדה. תותר הכשרת קרקע, הקמת מבניט חקלאיים וניקוז לצורכי עיבוד חקלאי בכפוף לתכנית החלות בשטח: הקמת חממות, בתי צמיחה באזוריה חקלאיים בתכנית מס' 58/100/02/10, בניה ושימוש בשטח חקלאי בתכנית מס' 11/101/02/10. התכנון החקלאי יעשה לפי הנחיות משרד החקלאות.

14. מתקנים וקווי תשתית, העוברים בתחום התכנית, ימשיכו להיות מטופלים ע"י המוסדות המוסמכים לכך, על-פי החוק ובתאום עם רשות הטבע והגנים.

15. תנאים למתן היתרי בניה ורישוי על פי חוק: לקידוחי מים, קווי טלפון, קווי מים ותשתיות נוספות, יוצאו ע"י הועדות המקומיות לאחר תיאום עם רשות מקרקעי ישראל ועם רשות הטבע והגנים. הרשאות לקווי חשמל יינתנו כחוק.

10

בתא שטח ג' הקמת מבנים חקלאיים תהיה באישור משרד הוזקלאות.

3

16. **מערכת הביטחון**: הפעילות בשמורת הטבע תהא כפופה להמשך ביצוע פעילות מעהבי"ט בשטחים הסגורים מכוח תקנה 125 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, ובמתקנים הביטחוניים, כפי שיהיו מעת לעת, בין שהם בתחומי התכנית ובין שהם גובלים עם שטחים שבתחומה, ואין בתכנית זו כדי להגביל ביצוע כל פעילות שהיא על-ידי מערכת הביטחון בשטחים הסגורים ובמתקנים הביטחוניים הנ"ל (בפרט יתאפשר מעבר חופשי לכוחות הביטחון במשך 24 שעות ביממה). כל כניסה של מטיילים לשטח השמורה אשר חופף עם גבולות שטח האש תעשה בכפוף לנהלי הכניסה הקבועים של הגורמים האזרחיים מכוח תקנה 125.

17. **ניקוז**: יותר בכפוף לחוק הניקוז והגנה בפני שיטפונות תשי"ח – 1957 ובתיאום עם רשות הטבע והגנים.

18. **רצועת השפעת נחל**: כל שינוי במצב הקיים, יעשה לפי הוראות פרק הנחלים בתמ"א 1

19. **עתיקות**: כל פיתוח וביצוע עבודות שייעשה בתחום אתר עתיקות, יעשה בתיאום עם רשות העתיקות, בהתאם ובכפוף להוראות סעיף 29 א' לחוק העתיקות

4

רשות הטבע והגנים

מחוז דרום

רוח